מִקֵּץ שֶׁבַע שָׁנִים תַּעֲשֶׂה שְׁמִטָּה:
וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִטָּה שָׁמוֹט כָּל־בַּעַל מַשֶּׁה יָדוֹ אֲשֶׁר יַשֶּׁה בְּרֵעֵהוּ
לֹא־יִגֹּשׂ אֶת־רֵעֵהוּ וְאֶת־אָחִיו כִּי־קָרָא שְׁמִטָּה לַיהוָה: אֶת־
הַנָּכְרִי תָּגֹשׁ וַאֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ אֶת־אַחִיךָ תַּשְׁמֵט יָדֶךָ: אֶפֶס
כִּי לֹא יִהְיֶה־בְךָ אֶבְיוֹן כִּי־בָרֵךְ יְבָרֶכְךָ יהוה בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יהוה
אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן־לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָהּ: רַק אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל
יהוה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר
אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם: כִּי־יהוה אֱלֹהֶיךָ בֵּרֲכְךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ
וְהַעֲבַטְתָּ גּוֹיִם רַבִּים וְאַתָּה לֹא תַעֲבֹט וּמָשַׁלְתָּ בגוים רַבִּים
וּבְךָ לֹא יִמְשֹׁלוּ: כִּי־יִהְיֶה בְךָ אֶבְיוֹן מֵאַחַד
אַחֶיךָ בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ בְּאַרְצְךָ אֲשֶׁר־יהוה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ לֹא
תְאַמֵּץ אֶת־לְבָבְךָ וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת־יָדְךָ מֵאָחִיךָ הָאֶבְיוֹן: כִּי־
פָתֹחַ תִּפְתַּח אֶת־יָדְךָ לוֹ וְהַעֲבֵט תַּעֲבִיטֶנּוּ דֵּי מַחְסֹרוֹ אֲשֶׁר
יֶחְסַר לוֹ: הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־יִהְיֶה דָבָר עִם־לְבָבְךָ בְּלִיעַל לֵאמֹר
קָרְבָה שְׁנַת־הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה וְרָעָה עֵינְךָ בְּאָחִיךָ הָאֶבְיוֹן
וְלֹא תִתֵּן לוֹ וְקָרָא עָלֶיךָ אֶל־יהוה וְהָיָה בְךָ חֵטְא: נָתוֹן תִּתֵּן
לוֹ וְלֹא־יֵרַע לְבָבְךָ בְּתִתְּךָ לוֹ כִּי בִגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרֶכְךָ יהוה
אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־מַעֲשֶׂךָ וּבְכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ: כִּי לֹא־יֶחְדַּל אֶבְיוֹן
מִקֶּרֶב הָאָרֶץ עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ לֵאמֹר פָּתֹחַ תִּפְתַּח אֶת־
יָדְךָ לְאָחִיךָ לַעֲנִיֶּךָ וּלְאֶבְיֹנְךָ בְּאַרְצֶךָ: כִּי־מָכֹר
לְךָ אָחִיךָ הָעִבְרִי אוֹ הָעִבְרִיָּה וְעָבַדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבַשְּׁנָה הַשְּׁבִיעִת
תְּשַׁלְּחֶנּוּ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ: וְכִי־תְשַׁלְּחֶנּוּ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ לֹא תְשַׁלְּחֶנּוּ
רֵיקָם: הַעֲנֵיק תַּעֲנִיק לוֹ מִצֹּאנְךָ וּמִגָּרְנְךָ וּמִיִּקְבֶךָ אֲשֶׁר בֵּרֲכְךָ
יהוה אֱלֹהֶיךָ תִּתֶּן־לוֹ: וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
וַיִּפְדְּךָ יהוה אֱלֹהֶיךָ עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה הַיּוֹם:
וְהָיָה כִּי־יֹאמַר אֵלֶיךָ לֹא אֵצֵא מֵעִמָּךְ כִּי אֲהַבְךָ וְאֶת־בֵּיתֶךָ
כִּי־טוֹב לוֹ עִמָּךְ: וְלָקַחְתָּ אֶת־הַמַּרְצֵעַ וְנָתַתָּה בְאָזְנוֹ וּבַדֶּלֶת
וְהָיָה לְךָ עֶבֶד עוֹלָם וְאַף לְאַמָּתְךָ תַּעֲשֶׂה־כֵּן: לֹא־יִקְשֶׁה בְּעֵינְךָ
בְּשַׁלֶּחְךָ אֹתוֹ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ כִּי מִשְׁנֵה שְׂכַר שָׂכִיר עֲבָדְךָ שֵׁשׁ
שָׁנִים וּבֵרַכְךָ יהוה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה:
כָּל־הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יִוָּלֵד בְּבְקָרְךָ וּבְצֹאנְךָ הַזָּכָר תַּקְדִּישׁ לַיהוה
אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲבֹד בִּבְכֹר שׁוֹרֶךָ וְלֹא תָגֵז בְּכוֹר צֹאנֶךָ: לִפְנֵי
יהוה אֱלֹהֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ שָׁנָה בְשָׁנָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יהוה
אַתָּה וּבֵיתֶךָ: וְכִי־יִהְיֶה בוֹ מוּם פִּסֵּחַ אוֹ עִוֵּר כֹּל מוּם רָע
לֹא תִזְבָּחֶנּוּ לַיהוה אֱלֹהֶיךָ: בְּשְׁעָרֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר
יַחְדָּו כַּצְּבִי וְכָאַיָּל: רַק אֶת־דָּמוֹ לֹא תֹאכֵל עַל־הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ
כַּמָּיִם:
שְׁמֹר אֶת־חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְעָשִׂיתָ פֶּסַח לַיהוה אֱלֹהֶיךָ כִּי בְּחֹדֶשׁ
הָאָבִיב הוֹצִיאֲךָ יהוה אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם לָיְלָה: וְזָבַחְתָּ פֶּסַח
לַיהוה אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּבָקָר בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יהוה לְשַׁכֵּן
שְׁמוֹ שָׁם: לֹא־תֹאכַל עָלָיו חָמֵץ שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל עָלָיו מַצּוֹת
לֶחֶם עֹנִי כִּי בְחִפָּזוֹן יָצָאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת־יוֹם
צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֹר בְּכָל־
גְּבֻלְךָ שִׁבְעַת יָמִים וְלֹא־יָלִין מִן־הַבָּשָׂר אֲשֶׁר תִּזְבַּח בָּעֶרֶב
בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן לַבֹּקֶר: לֹא תוּכַל לִזְבֹּחַ אֶת־הַפֶּסַח בְּאַחַד
שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר־יהוה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ: כִּי אִם־אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־
יִבְחַר יהוה אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם תִּזְבַּח אֶת־הַפֶּסַח בָּעָרֶב
כְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ מוֹעֵד צֵאתְךָ מִמִּצְרָיִם: וּבִשַּׁלְתָּ וְאָכַלְתָּ בַּמָּקוֹם
אֲשֶׁר יִבְחַר יהוה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ וּפָנִיתָ בַבֹּקֶר וְהָלַכְתָּ לְאֹהָלֶיךָ:
שֵׁשֶׁת יָמִים תֹּאכַל מַצּוֹת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עֲצֶרֶת לַיהוה אֱלֹהֶיךָ
לֹא תַעֲשֶׂה מְלָאכָה:

מעשר ראשון ה׳ א׳

(ב, ח) קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה זֶה בָּא. ר׳ יְהוּדָה וְר׳ נְחֶמְיָה וְרַבָּנָן.
יר׳ יְהוּדָה אוֹמֵר קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה זֶה בָּא זֶה מֹשֶׁה. בְּשָׁעָה
שֶׁבָּא וְאָמַר לְיִשְׂרָאֵל בְּחֹרֶשׁ זֶה אַתֶּם נִגְאָלִין, אָמְרוּ לוֹ
מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הֵיאַךְ אֲנוּ נִגְאָלִין וְהֲלוֹא אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא
לְאַבְרָהָם (בראשית טו יג) וְעָבְדוּם וְעִנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה,
וַעֲדַיִן אֵין בְּיָדֵינוּ אֶלָּא מָאתַיִם וְעֶשֶׂר שָׁנָה. אָמַר לָהֶם הוֹאִיל
וְהוּא הֵפֵץ בִּגְאֻלָּתְכֶם אֵינוֹ מֵביט בְּחֶשְׁבּוֹנוֹתֵיכֶם, אֶלָּא מְדַלֵּג
עַל הֶהָרִים. אֵין הָרִים וּגְבָעוֹת הָאֲמוּרִין כָּאן אֶלָּא קַצִּים
וְעִבּוּרִין. מְדַלֵּג עַל הַחֶשְׁבּוֹנוֹת וְעַל הַקֵּצִים וְעִבּוּרִין וּבְחֹדֶשׁ
הַזֶּה אַתֶּם נִגְאָלִין, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יב ב) הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ
חֳדָשִׁים. ר׳ נְחֶמְיָה אֹמֵר קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה זֶה בָּא זֶה מֹשֶׁה.
יבְּשָׁעָה שֶׁאָמַר לְיִשְׂרָאֵל בְּחֹרֶשׁ הַזֶּה אַתֶּם נִגְאָלִין, אָמְרוּ לוֹ
מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הֵיאַךְ אֲנוּ נִגְאָלִין וְהֲלוֹא אֵין בְּיָדֵינוּ מַעֲשִׂים
טוֹבִים. אָמַר לָהֶם הוֹאִיל וְחֵפֵץ בִּגְאֻלָּתְכֶם אֵינוֹ מֵביט
בְּ[illegible] דְּעִים

רוֹמֶה דּוֹדִי לִצְבִי. אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַתָּ אָמַר לוֹן דִּיוּ דַּיָּם, אַתְּ דַּיָּאוּ דַּיָּאוּ
לְגַבָּן תְּחִלָּה. רוֹמֶה דּוֹדִי לִצְבִי. יטמָה אָבִי זֶה נִרְאָה וְחוֹזֵר
וְנִכְסֶה, נִרְאָה וְחוֹזֵר וְנִכְסֶה, כָּךְ גּוֹאֵל הָרִאשׁוֹן נִרְאָה וְנִכְסָה
וְחוֹזֵר וְנִרְאָה. וְכָמָה נִכְסֶה מֵהֶם. ר׳ תַּנְחוּמָא אָמַר שְׁלֹשָׁה
חֳדָשִׁים, הָדָא הוּא דִכְתִיב (שמות ה ה) וַיַּקְבִּצוּ אֶת מֹשֶׁה וְאֶת
אַהֲרֹן. יהוּדָה בְּרַבִּי אָמַר יטלְקִרְסִין. כָּךְ גּוֹאֵל הָאַחֲרוֹן נִגְלֶה
לָהֶם וְחוֹזֵר וְנִכְסֶה מֵהֶן. וְכָמָה נִכְסֶה מֵהֶן, אַרְבָּעִים וְחֲמִשָּׁה
יָמִים, הָדָא הוּא דִכְתִיב (דניאל יב יא) וּמֵעֵת הוּסַר הַתָּמִיד וְלִתֵּת
שִׁקּוּץ שֹׁמֵם יָמִים אֶלֶף מָאתַיִם וְתִשְׁעִים, וּכְתִיב (שם יב) אַשְׁרֵי
הַמְּחַכֶּה וְיַגִּיעַ לְיָמִים אֶלֶף שֵׁשׁ מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה, אֵלּוּ
תְּחִילָּה מֵאַן אִינּוּן. ר׳ יוֹחָנָן בֶּן קַצְרָפָה בְּשֵׁם ר׳ יוֹנָה אָמַר
יאֵלּוּ אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה יוֹם שֶׁהוּא נִכְסֶה מֵהֶם. וְאוֹתָן הַיָּמִים
יִשְׂרָאֵל קוֹטְפִים מְלוּחִים וְשָׁרְשֵׁי רִתָּם וְאוֹכְלִין, הָדָא הוּא
דִכְתִיב (איוב ל ד) הַקֹּטְפִים מְלוּחַ עֲלֵי שִׂיחַ וְשֹׁרֶשׁ רְתָמִים
לַחְמָם. וְלֵאיכָן הוּא מוֹלִיכָן, מֵאַן דַּאֲמַר לְמִדְבַּר יְהוּדָה

*א״ר אלעזר בן עזריה *דרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת
מצרים בלילות עד שדרשה *בן זומא שנא׳ *למען תזכור את יום מצאתך מארץ
מצרים כל ימי חייך ימי חייך הימים כל ימי חייך הלילות וחכ״א ימי חייך העולם *כל להביא לימות המשיח:
גמ׳ *חניא אמר להם בן זומא לחכמים וכי מזכירין יציאת מצרים לימות המשיח והלא כבר נאמר *הנה ימים באים
נאם ה׳ ולא יאמרו עוד חי ה׳ אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים כי אם חי ה׳ אשר העלה ואשר הביא את זרע
בית ישראל מארץ צפונה ומכל הארצות אשר הדחתים שם אמרו לו לא שתעקר יציאת מצרים ממקומה אלא שתהא
שעבוד מלכיות עיקר ויציאת מצרים מבטל לו

ארו ואמרו ליה נוחא ליה למר
דלדידי ריש מתיבתא אמר לדנו איזיל ואימליך כאנשי ביתי אול ואמליך בדביתהו אמרה ליה
ולמא מעברין לך אמר לה [לשחמש אינש]
יומא חדא בכסא דמזקא ולמחר ליתבר
אמרה ליה ליית לך חיורתא הדוא יומא כר
תכני מרי שני הוה אתרחיש ליה ניסא
ואהדרו ליה תמני מרי דדי חיורתא הייני
דקאמר ר׳ אלעזר בן עוריה *דרי אני כבן
שבעים שנה ולא בן שבעים שנה

יד. יש בידינו סם חיים בעד כל העולם במוכן הלאומי. זה הענין שהוא כלל מוסכם בתורה ,שאומה מוכרחת למות, ולעבור מן העולם. שהרי כל העמים העתיקים כמעט שעברו ובטלו מן העולם. ואם יש איזה עם קיים מימי קדומים לא עברו עליו סבות של פיזורים. גם לא נתפתח כראוי להשפיע מחוגו על העולם. אבל להיות עם חי ופועל, ואיתן במדה מוצקה עד כדי לנצח כמה משברים, זה לא נראה בעולם תוך מישראל. ע״י שם ד׳ הקשור בהם וסם החיים של תורת חיים שבתוכם. וסם חיים זה עתיד לצאת מאתנו על כל העולם, וישמחו וירננו לאומים כי תשפוט עמים מישור ולאומים בארץ תנחם סלה.

טו. עד תור הגאולה העתידה השפענו על העולם רק לימודי חובות, מוסר וצדק היוצא מדעת אלהים ותובות אין העולם חפץ לקבל. ואם הוא מקבל נשאר בלב טוינא על המעורר הראשי לידיעת החובה, שאינה נותנת להנפש הכרברית להתפשט בכל מאוייה. אבל בבא התור של אור העולם להגלות. יודע לעולם. שדרכי החיים של העונג האמיתי אנחנו משפיעים בעולם, את אושר החיים הנותן לו את ערכו. אשר מבלעדו הוא שלול כל ערך. ועונג ואושר זהו דבר השוה לכל. ע״פ לחשוק בו. ואת המקור המשפיע אושר ועונג מכנדים ומחבבים. וע״כ ״יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגויים בבגף איש יהודי״

טז. כנסת ישראל הולכת לקראת השחרור העליון שלה. לקראת השחרור ״דיחני״ משעבוד מלכיות. לקראת שליליות כל השחעבדות הרוח מכל הדמיונות והסכרות של אומות העולם. שהם כולם תוצאות העודון האנושי הרואה את העולם לפנים. ש״ל צי״האפשרות להסתגל להבחירות העליונה של כבוד שמים. של שיגוב שם ד׳ לבדו. ותנועת ההופש המורגשת בכל השדרות. אפילו אצל קלי־הקלים שבאומה. בפוריותה יוצלת היא אח לעד חיותה מהצמאון של השחרור העליון. של עלמא דחירו. אשר הקול קול יעקב לא תוציא לו שום השפעה מדיי עשו. וקול גלגל חמה לא יהיה בלחי־נשמע מפני קול המונה של רומא ומסודרת שמש עד מבאו יהיה גדול שם ד׳.

מעשר ראשון ה׳ ב׳

(ב, ח) קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה זֶה בָּא. ר׳ יְהוּדָה וְר׳ נְחֶמְיָה וְרַבָּנָן.
יר׳ יְהוּדָה אוֹמֵר קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה זֶה בָּא זֶה מֹשֶׁה. בְּשָׁעָה
שֶׁבָּא וְאָמַר לְיִשְׂרָאֵל בְּחֹרֶשׁ זֶה אַתֶּם נִגְאָלִין, אָמְרוּ לוֹ
מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הֵיאַךְ אֲנוּ נִגְאָלִין וְהֲלוֹא אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא
לְאַבְרָהָם (בראשית טו יג) וְעָבְדוּם וְעִנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה,
וַעֲדַיִן אֵין בְּיָדֵינוּ אֶלָּא מָאתַיִם וְעֶשֶׂר שָׁנָה. אָמַר לָהֶם הוֹאִיל
וְהוּא הֵפֵץ בִּגְאֻלָּתְכֶם אֵינוֹ מֵביט בְּחֶשְׁבּוֹנוֹתֵיכֶם, אֶלָּא מְדַלֵּג
עַל הֶהָרִים. אֵין הָרִים וּגְבָעוֹת הָאֲמוּרִין כָּאן אֶלָּא קַצִּים
וְעִבּוּרִין. מְדַלֵּג עַל הַחֶשְׁבּוֹנוֹת וְעַל הַקֵּצִים וְעִבּוּרִין וּבְחֹדֶשׁ
הַזֶּה אַתֶּם נִגְאָלִין, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יב ב) הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ
חֳדָשִׁים. ר׳ נְחֶמְיָה אֹמֵר קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה זֶה בָּא זֶה מֹשֶׁה.
יבְּשָׁעָה שֶׁאָמַר לְיִשְׂרָאֵל בְּחֹרֶשׁ הַזֶּה אַתֶּם נִגְאָלִין, אָמְרוּ לוֹ
מֹשֶׁה רַבֵּנוּ הֵיאַךְ אֲנוּ נִגְאָלִין וְהֲלוֹא אֵין בְּיָדֵינוּ מַעֲשִׂים
טוֹבִים. אָמַר לָהֶם הוֹאִיל וְחֵפֵץ בִּגְאֻלָּתְכֶם אֵינוֹ מֵביט
בְּ[illegible] דְּעִים

(יח) וְהָלַכְתָּ וְהָגַרְתָּ וְדִיתָם וְהָאֲלַמְנָה.
מִרְבָּעָה שְׁנֵי כְּנֶגֶד מִרְבָּעָה שֶׁהָיוּ נָכוֹן וְכָתוּב וְעָנָה וְהוֹדוּ
לַה׳ חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם

מִי מְשַׁמֵּשׁ לְאֹת שֶׁלָּהּ: (יכ) וּזְכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ וגו׳.
ע״מ כֵּן פְּדִיתִיךָ שֶׁתִּשְׁמוֹר וְתַעֲשֶׂה אֶת הַחֻקִּים הָאֵלֶּה:

יב בָּרוּךְ שׁוֹמֵר הַבְּטָחָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ, בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהַקָּדוֹשׁ
בָּרוּךְ הוּא מְחַשֵּׁב אֶת הַקֵּץ, לָעֲשׂוֹת כְּמָה שֶׁאָמַר לְאַבְרָהָם
אֲבִינוּ בֵּין הַבְּתָרִים, שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם: יָדֹעַ תֵּדַע כִּי גֵר
יִהְיֶה זַרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם, וְעָבְדוּם וְעִנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת
שָׁנָה. וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָּן אָנֹכִי, וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ
גָּדוֹל״ (בראשית טו, יג-יד).

יג הֵיא שֶׁשָּׁקְדָה לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ, שֶׁלֹּא אֶחָד בִּלְבַד עָמַד עָלֵינוּ,
אֶלָּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ
הוּא מַצִּילֵנוּ מִיָּדָם.

לז וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא
מִמִּצְרַיִם: שֶׁלֹּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ בִּלְבַד גָּאַל, אֶלָּא אַף אוֹתָנוּ גָּאַל,
שֶׁנֶּאֱמַר: ״וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם, לְמַעַן הָבִיא אֹתָנוּ, לָתֶת לָנוּ אֶת
הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֵינוּ״ (דברים ו, כג).

לח לְפִיכָךְ אָנוּ חַיָּבִים לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ לְפָאֵר לְרוֹמֵם
לְהַדֵּר וּלְבָרֵךְ וּלְצַנֵּחַ וּלְקַדֵּשׁ לְמִי שֶׁעָשָׂה לָנוּ וְלַאֲבוֹתֵינוּ אֶת כָּל
הַנִּסִּים הָאֵלּוּ, וְהוֹצִיאָנוּ מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת, וּמִשִּׁעְבּוּד לִגְאֻלָּה,
וּמִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה, וּמֵאֵבֶל לְיוֹם טוֹב, וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹר גָּדוֹל, וְנֹאמַר
לְפָנָיו הַלְלוּיָה.

מעשר ראשון ה׳ ג׳

שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה: יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי־
טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן: לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שִׁמְךָ עַל־
כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ: מְשָׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ
חֲדָרָיו נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ מִיָּיִן מֵישָׁרִים
אֲהֵבוּךָ: שְׁחֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם כְּאָהֳלֵי
קֵדָר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה: אַל־תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת שֶׁשֶּׁפָתַנִי
הַשֶּׁמֶשׁ בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ־בִי שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת־הַכְּרָמִים כַּרְמִי
שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי: הַגִּידָה לִּי שֶׁאֲהֵבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִּרְעֶה אֵיכָה
תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם שֶׁלָּמָּה אֶהְיֶה כְּעֹטִיָּה עַל עֲדָרֵי חֲבֵרֶיךָ:
אִם־לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי־לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן
וּרְעִי אֶת־גְּדִיֹּתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים:

מעשר ראשון ה׳ ד׳

אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים: כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים
כֵּן רַעְיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת: כְּתַפּוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוֹדִי בֵּין
הַבָּנִים בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי: הֱבִיאַנִי
אֶל־בֵּית הַיָּיִן וְדִגְלוֹ עָלַי אַהֲבָה: סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי
בַּתַּפּוּחִים כִּי־חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי: שְׂמֹאלוֹ תַחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ
תְּחַבְּקֵנִי: הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם בִּצְבָאוֹת אוֹ
בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם־תָּעִירוּ וְאִם־תְּעוֹרְרוּ אֶת־הָאַהֲבָה עַד
שֶׁתֶּחְפָּץ: קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה־זֶה בָּא מְדַלֵּג עַל־הֶהָרִים
מְקַפֵּץ עַל־הַגְּבָעוֹת: דּוֹמֶה דּוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים
הִנֵּה־זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ מַשְׁגִּיחַ מִן־הַחַלֹּנוֹת מֵצִיץ מִן־
הַחֲרַכִּים: עָנָה דוֹדִי וְאָמַר לִי קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי־
לָךְ: כִּי־הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ: הַנִּצָּנִים נִרְאוּ
בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ: הַתְּאֵנָה
חָנְטָה פַּגֶּיהָ וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ קוּמִי לְכִי רַעְיָתִי יָפָתִי
וּלְכִי־לָךְ: יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה
הַרְאִינִי אֶת־מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעִנִי אֶת־קוֹלֵךְ כִּי־קוֹלֵךְ עָרֵב
וּמַרְאַיִךְ נָאוָה: אֲחֹזוּ־לָנוּ שֻׁעָלִים שֻׁעָלִים קְטַנִּים
מְחַבְּלִים כְּרָמִים וּכְרָמֵינוּ סְמָדַר: דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הָרֹעֶה
בַּשּׁוֹשַׁנִּים: עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנֻסוּ הַצְּלָלִים סֹב דְּמֵה־לְךָ דוֹדִי
לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל־הָרֵי בָתֶר: